

Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ
JF/bo

Λουξεμβούργο, 1 Μαρτίου 2000

Θεματικό Δελτίο 1

**Η ΚΥΠΡΟΣ
ΚΑΙ Η ΕΝΤΑΞΗ
ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

(6η ενημερωμένη έκδοση)

* Οι θέσεις που διατυπώνονται στο παρόν έγγραφο δεν δεσμεύουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως θεσμικό όργανο.

INTRANET: <http://www.europarl.ep.ec/enlargement>

INTERNET: <http://www.europarl.eu.int/enlargement>

EPADES: epades/public/elargiss

PE 167.284/rév.6
Or. FR

Οι σύντομες ενημερωτικές εκθέσεις που συνέταξε η ομάδα δράσης ΑΔιεύρυνση@ της Γραμματείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σκοπό έχουν να παρουσιάσουν με συστηματικό και συνοπτικό τρόπο την εξέλιξη των συζητήσεων σχετικά με τις διάφορες πτυχές της διεύρυνσης της Ένωσης και τις θέσεις που έχουν υιοθετήσει τα κράτη μέλη, οι υποψήφιοι χώρες και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Οι εκθέσεις αυτές θα ενημερώνονται με την πρόοδο των διαπραγματεύσεων. Οι παρακάτω ενημερωτικές εκθέσεις έχουν ήδη δημοσιευθεί:

<u>Αριθμός</u>	<u>Τίτλος</u>	<u>ΡΕ Αριθ.</u>	<u>Ημερομηνία</u>	<u>Γλώσσες</u>
1	Η Κύπρος και η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση	167.284/αναθ.4	18.03.99	Όλες
2	Η Ουγγαρία και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.296/αναθ.2	01.02.99	Όλες
3	Η Ρουμανία και η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση	167.297/αναθ.2	26.02.99	Όλες
4	Η Τσεχική Δημοκρατία και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.335/αναθ.3	18.10.99	Όλες
5	Η Μάλτα και οι σχέσεις της με την Ευρωπαϊκή Ένωση	167.350/αναθ.3	01.07.99	Όλες
6	Η Βουλγαρία και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.392/αναθ.3	11.10.99	Όλες
7	Η Τουρκία και οι σχέσεις της με την Ευρωπαϊκή Ένωση	167.407/αναθ.2	17.06.99	Όλες
8	Η Εσθονία και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.409/αναθ.1	08.10.98	Όλες
9	Η Σλοβενία και η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση	167.531/αναθ.1	08.02.99	Όλες
10	Η Λετονία και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.532/αναθ.2	27.09.99	Όλες
11	Η Λιθουανία και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.533/αναθ.2	12.01.99	Όλες
12	Η Πολωνία και η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση	167.587/αναθ.2	03.03.99	Όλες
13	Η Σλοβακία και η προσχώρη στην Ευρωπαϊκή Ένωση	167.609/αναθ.2	20.08.99	Όλες
14	Η Ρωσία και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.734/αναθ.1	23.02.99	Όλες
15	Οι θεσμικές πτυχές της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.299/αναθ.1	21.06.99	DE-EN-ES-FR-IT
16	Έλεγχος και προστασία των οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό τη διεύρυνση	167.330	09.03.98	DE-EN-ES-FR-IT
17	Περιβαλλοντική πολιτική και διεύρυνση	167.402	23.03.98	DE-EN-ES-FR-IT
18	Η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.410	03.04.98	DE-EN-ES-FR-IT
19	Δημοσιονομικές πτυχές της διεύρυνσης	167.581	12.04.98	DE-EN-ES-FR-IT
20	Δημοκρατία και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ	167.582	01.04.98	DE-EN-ES-FR-IT
21	Η διεύρυνση και η οικονομική και κοινωνική συνοχή	167.584	08.05.98	DE-EN-ES-FR-IT
22	Στατιστικό παράρτημα σχετικά με τη διεύρυνση	167.614/αναθ.5	06.07.99	EN
23	Νομικά ζητήματα σχετικά με τη διεύρυνση	167.617	19.05.98	DE-EN-ES-FR-IT
24	Προενταξιακή στρατηγική για τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.631	17.06.98	DE-EN-ES-FR-IT
25	Συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων στη διαδικασία διεύρυνσης	167.690/αναθ.1	30.03.99	DE-EN-ES-FR-IT
26	Τα δικαιώματα των γυναικών και η διεύρυνση της ΕΕ	167.735	14.07.98	DE-EN-ES-FR-IT
27	Διεύρυνση και Γεωργία	167.741	03.09.98	DE-EN-ES-FR-IT
28	Η Ελβετία και η διεύρυνση	167.777/αναθ.1	08.03.99	Όλες
29	Διεύρυνση και Αλιεία	167.799	12.10.98	Όλες
30	Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.822/αναθ.1	26.07.99	DE-EN-ES-FR-IT

<u>Αριθμός</u>	<u>Τίτλος</u>	<u>PE Αριθ.</u>	<u>Ημερομηνία</u>	<u>Γλώσσες</u>
31	Η ασφάλεια και η άμυνα και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	167.877	30.10.98	DE-EN-ES-FR-IT
32	Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (EOX) και η διεύρυνση της ΕΕ	167.887	17.11.98	DE-EN-ES-FR-IT
33	Το πρόγραμμα PHARE και η διεύρυνση της ΕΕ	167.944	04.12.98	DE-EN-ES-FR-IT
34	Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) και η διεύρυνση της ΕΕ	167.962	09.12.98	DE-EN-ES-FR-IT
35	Η βιομηχανική πολιτική και η διεύρυνση της ΕΕ	167.963/αναθ.1	24.06.99	DE-EN-ES-FR-IT
36	Η Ατζέντα 2000 και η διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ	168.008/αναθ.1	10.06.99	DE-EN-ES-FR-IT
37	Διεύρυνση και εξωτερικές οικονομικές σχέσεις	168.062/αναθ.1	08.09.99	DE-EN-ES-FR-IT
38	Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαδικασία διεύρυνσης	168.065	27.01.99	DE-EN-ES-FR-IT
39	Οι κοινωνικές πτυχές της διεύρυνσης της ΕΕ	168.115/αναθ.1	01.07.99	DE-EN-ES-FR-IT

Αντίγραφα των ανωτέρω ενημερωτικών εκθέσεων διατίθενται στις ακόλουθες διευθύνσεις:

κ. E. Deguffroy, Λουξεμβούργο, SCH Γραφείο 602, Τηλ. (352) 4300-22906 / τηλεομ: (352) 4300-29027

Ομάδα Δράσης ΑΔιεύρυνση@, Βρυξέλλες, LEO 06D119, Τηλ. (32 2) 284 2381 / τηλεομ: (32 2) 284 4984

Ομάδα Δράσης ΑΔιεύρυνση@, Στρασβούργο, IP2 447, Τηλ. (33 3) 8817-4408 / τηλεομ: (33 3) 8817-9059

INTRANET: <http://www.europarl.ep.ec/enlargement>

INTERNET: <http://www.europarl.eu.int/enlargement>

EPADES: epades\public\elargiss

**ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
I. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	7
α) Η πρόσφατη ιστορία.....	7
β) Οι θεσμοί.....	8
γ) Ζητήματα πολιτικής επικαιρότητας	9
δ) Η εξέλιξη των ειρηνευτικών συνομιλιών.....	9
II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	10
α) Παρούσα κατάσταση.....	11
β) Μακροοικονομική και δημοσιονομική πολιτική.....	12
γ) Αποτελέσματα για το 1998 / Προβλέψεις για το 1999 (βλ. πίνακα Παράρτημα 2).....	14
III. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	14
α) Η Συμφωνία Σύνδεσης.....	14
β) Το εμπόριο.....	15
γ) Τα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα	15
δ) Τα όργανα.....	16
IV. Η ΑΙΤΗΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ	16
α) Η θέση της Επιτροπής.....	17
β) Η θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	17
γ) Η θέση του Συμβουλίου.....	18
δ) Άλλες απόψεις	19
ε) Η θέση των κρατών μελών.....	19
στ) Η θέση της Κύπρου	20
V. Η ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	20
α) Ειδική προενταξιακή στρατηγική για την Κύπρο	20
β) "Screening" και διαπραγματεύσεις	21
γ) Εκθέσεις της Επιτροπής σχετικά με την εκ μέρους της Κύπρου επιτευχθείσα πρόοδο στην πορεία της ένταξης.....	22
δ) Προενταξιακή ενίσχυση.....	23
VI. ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΔΔ	23

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Κύπρος, το τρίτο σε μέγεθος νησί της Μεσογείου, με πληθυσμό περίπου 741.000 κατοίκων αποτελούμενο από την ελληνοκυπριακή κοινότητα (630.000 κάτοικοι), την τουρκοκυπριακή κοινότητα (89.000 κάτοικοι) και 22.000 λοιπούς, συνδέεται με την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 1972 με Συμφωνία Σύνδεσης. Στις 4 Ιουλίου 1990, η Κύπρος ζήτησε την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ανταποκρινόμενη με μεγάλη άνεση στα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια για την ένταξή της, η Κύπρος παρουσιάζει μια ιδιόμορφη πολιτική κατάσταση: ένα μέρος του εδάφους της κατέχεται παράνομα από μια τρίτη χώρα, την Τουρκία, και έχει αυτοανακηρυχθεί σε Ανεξάρτητη Δημοκρατία, μη αναγνωρισμένη διεθνώς. Η ειρηνευτική διαδικασία είναι στάσιμη.

Η έναρξη των διαπραγματεύσεων θα μπορούσε να αποτελέσει το ερέθισμα για τη διευθέτηση του προβλήματος. Αυτή είναι η θέση των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ενθαρρύνουν την ειρηνική επίλυση του προβλήματος και τη συμμετοχή εκπροσώπων του βορείου τμήματος στη διαδικασία ένταξης από την οποία θα πρέπει να επωφεληθεί ολόκληρο το νησί.

Η επίσημη διαδικασία ένταξης έχει ξεκινήσει από τις 31 Μαρτίου 1998. Από τον Απρίλιο του 1998 πραγματοποιείται με την Κύπρο, καθώς και με τις άλλες υποψήφιες χώρες του πρώτου κύματος, μια διεξοδική εξέταση (screening) επί διαφόρων κεφαλαίων του κοινοτικού κεκτημένου. Αυτή η διαδικασία αφορά συνολικά 31 κεφάλαια. Σε ορισμένους τομείς αποφασίσθηκαν ήδη οι κοινές θέσεις διαπραγμάτευσης.

Το Νοέμβριο του 1998 η Επιτροπή υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την έκθεσή της σχετικά με την εκ μέρους της Κύπρου επιτευχθείσα πρόοδο στην πορεία της ένταξης. Από αυτή την έκθεση προκύπτει ότι σε γενικές γραμμές η Κύπρος έχει σημειώσει πρόοδο στην υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου, κυρίως στην τελωνειακή ένωση. Χρειάζεται ακόμη να υπάρξει πρόοδος στην ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων σε ορισμένους τομείς.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης ότι λόγω της άρνησης της τουρκοκυπριακής κοινότητας να αποστείλει εκπροσώπους στις διαπραγματεύσεις, η διεξοδική εξέταση του κοινοτικού κεκτημένου δεν αφορά ολόκληρο το νησί.

Ενόψει του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι, η Επιτροπή υπέβαλε στις 13 Οκτωβρίου 1999 τη νέα έκθεση σχετικά με την εκ μέρους της Κύπρου επιτευχθείσα πρόοδο στην πορεία της ένταξης.

* * *

I. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

α) Η πρόσφατη ιστορία

Η Κύπρος (βρετανική αποικία από το 1925) έγινε ανεξάρτητη στις 16 Αυγούστου 1960. Το Σύνταγμα του 1960 θέσπισε το καθεστώς της προεδρικής δημοκρατίας και ένα ενιαίο κράτος εντός του οποίου η ελληνοκυπριακή κοινότητα (την εποχή εκείνη περίπου 82% του πληθυσμού) και η τουρκοκυπριακή κοινότητα (περίπου 18% του πληθυσμού) μοιράζονταν τις εξουσίες με βάση τα ποσοστά 70%/30%. Οι προστριβές μεταξύ των δυο κοινοτήτων εντάθηκαν με αφορμή το συνταγματικό θέμα και τη δημοσιοποίηση του Σχεδίου "Ακρίτας". Εξάλλου τα αντίστοιχα σχέδια προσάρτησης του νησιού στην Ελλάδα (Ενωσις) ή στην Τουρκία (Taksim) αύξησαν τις εντάσεις.

Σημειώθηκαν βίαιες αντιπαραθέσεις (από το Δεκέμβριο του 1963 μέχρι τον Αύγουστο του 1964). Οι εκπρόσωποι της τουρκοκυπριακής κοινότητας στις πολιτικές και διοικητικές αρχές οργάνωσαν μια προσωρινή διοίκηση, στερούμενη κάθε συνταγματικού θεμελίου.

Το Φεβρουάριο του 1964, λόγω των κινδύνων για τη διεθνή ασφάλεια, με ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών συγκροτείται η UNFICYP (που εξακολουθεί να βρίσκεται επιτόπου) με σκοπό την προστασία της ειρήνης και της διεθνούς ασφάλειας.

Ο Πρόεδρος Μακάριος προσπαθεί να εφαρμόσει πολιτική συμφιλίωσης και ανεξαρτησίας. Όμως οι ενωτικοί κύκλοι, υποστηριζόμενοι από την ελλαδική στρατιωτική χούντα, διενεργούν πραξικόπημα στις 15 Ιουλίου 1974 κατά του Προέδρου Μακαρίου. Κατόπιν αυτού του πραξικοπήματος, η Τουρκία εξαπολύει στρατιωτική επέμβαση στη Βόρειο Κύπρο στις 20 Ιουλίου 1974, που τη δικαιολογεί βάσει της Συμφωνίας περί Εγγυήσεων. Μετά από μια δεύτερη επέμβαση τον Αύγουστο, που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει της Συνθήκης περί Εγγυήσεων, ο τουρκικός στρατός καταλαμβάνει το 37% του εδάφους της Νήσου. Στις 18 Αυγούστου 1997 επιτυγχάνεται κατάπαυση του πυρός. Η περίοδος που ακολουθεί χαρακτηρίζεται από: κατοχή εδάφους, ανθρώπινες απώλειες, μετακίνηση πληθυσμού, καταστροφή της πολιτισμικής κληρονομιάς. Το Νοέμβριο 1983, το παρανόμως κατεχόμενο τμήμα ανακηρύσσεται Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου, ανακήρυξη που το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ τη θεωρεί παράνομη. Η διαίρεση του νησιού είναι πλέον πραγματικότητα.

Από το 1964, ο ΟΗΕ έχει κάνει προτάσεις και προσπάθειες για μια ειρηνική διευθέτηση. Οι διαπραγματεύσεις θα πρέπει να διαρθρώνονται γύρω από ένα ενιαίο κράτος, δηλαδή μια Δημοκρατία ομοσπονδιακή, δικοινοτική, ανεξάρτητη, διζωνική και αδέσμευτη, με δυο κοινότητες πολιτικά ίσες μεταξύ τους. Μέχρι σήμερα, κανένα αποτέλεσμα δεν έχει επιτευχθεί.

(Βλέπε αποφάσεις 1179/98 και 939/94 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών)

β) Οι θεσμοί

Βάσει του Συντάγματος του 1960, η Κυπριακή Δημοκρατία είναι μια ανεξάρτητη και κυρίαρχη δημοκρατία, με ένα προεδρικό σύστημα. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εκλεγόμενος για πέντε χρόνια με άμεσες γενικές εκλογές, ασκεί την εκτελεστική εξουσία, μέσω ενός Υπουργικού Συμβουλίου διοριζόμενου από τον ίδιο. Οι τελευταίες προεδρικές εκλογές έγιναν στις 8 Φεβρουαρίου 1998 (πρώτος γύρος) και στις 16 Φεβρουαρίου (δεύτερος γύρος).

Ο απερχόμενος Πρόεδρος κ. Γλαύκος Κληρίδης επανεξελέγη, με το 50,8% των ψήφων. Το ποσοστό συμμετοχής ήταν 93,37%.

Η νομοθετική εξουσία ασκείται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων που αρχικά είχε 56 ελληνοκύπριους και 24 τουρκοκύπριους βουλευτές. Μετά την αποχώρηση των τουρκοκυπρίων από τα θεσμικά όργανα της Δημοκρατίας, η Βουλή λειτουργεί μόνο με τους 56 ελληνοκύπριους βουλευτές. Οι τελευταίες εκλογές έγιναν στις 26 Μαΐου 1996 (ποσοστό συμμετοχής 91,75%).

Τα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

Πολιτικό κόμμα	%	έδρες	%	έδρες
ΔΗΣΥ (Δημοκρατικός Συναγερμός)	35,8	20	34,47	20
ΑΚΕΛ (Κομμουνιστικό Κόμμα)	30,6	18	33	19
ΔΗΚΟ (Κεντρώο Δημοκρατικό Κόμμα)	19,5	11	16,43	10
ΕΔΕΚ (Σοσιαλιστικό Κόμμα)	10,9	7	8,13	5
ΑΔΗΣΟΚ (Μεταρρυθμιστικό Κομμουνιστικό Κόμμα)	2,4	0	1,44	0
Νέα κόμματα				
Ελεύθεροι Δημοκράτες			3,69	2
Νέοι Ορίζοντες			1,71	0
Οικολόγοι			1,00	0
Ανεξάρτητοι			0,93	0
ΣΥΝΟΛΟ		56		

Η Κύπρος είναι μέλος του ΟΗΕ και των οργάνων του. Είναι μέλος του Κινήματος των Αδεσμεύτων, μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, μέλος της Βρετανικής Κοινοπολιτείας.

Ο κυπριακός πληθυσμός υπολογίζεται το 1995 (βλ. υπηρεσία στατιστικής και ερευνών) σε 736.000 άτομα συνολικά, εκ των οποίων 623.000 ελληνοκύπριοι, 91.000 τουρκοκύπριοι, 22.000 λοιποί.

γ) Ζητήματα πολιτικής επικαιρότητας

Μετά την παράνομη κατάληψη της βόρειου Κύπρου από τον τουρκικό στρατό, η πολιτική ζωή σηματοδεύτηκε από την κατάσταση αυτή και από την ανάγκη μιας ειρηνικής διευθέτησης. Η τουρκική εισβολή και η διχοτόμηση της Νήσου είχαν σοβαρές συνέπειες, που αποτελούν μόνιμη πηγή ανησυχίας:

- παρουσία στο βορρά 30.000 περίπου τούρκων στρατιωτών
- απουσία ελεύθερης επικοινωνίας νοτίου και κατεχόμενου βόρειου τμήματος· επιτρέπεται μόνο σε όσους αποδέχονται τον όρο περί αναγνώρισης του παράνομου καθεστώτος του βόρειου τμήματος
- εγκλωβισμός στο κατεχόμενο βόρειο τμήμα 487 ελληνοκυπρίων και 191 Μαρωιτών, στερούμενων της δυνατότητας άσκησης των θεμελιωδών ελευθεριών τους
- καταστροφή της πολιτισμικής κληρονομιάς στο παρανόμως κατεχόμενο τμήμα
- μαζική μεταφορά εποίκων από την Ανατολία στο κατεχόμενο τμήμα, με σκοπό την αλλοίωση των δημογραφικών συσχετισμών
- βίαια επεισόδια κατά μήκος της "πράσινης γραμμής" το καλοκαίρι του 1996, με αποτέλεσμα το θάνατο πολλών ατόμων, με άμεση συμμετοχή της Τουρκίας
- αύξηση και εκσυγχρονισμός των στρατιωτικών δυνάμεων στο βόρειο και το νότιο τμήμα, με κινδύνους για την ασφάλεια της περιοχής. Σ' αυτό το πλαίσιο έγινε ευνοϊκά δεκτή η απόφαση του Προέδρου Κληρίδη να μην εγκατασταθούν τελικά οι πύραυλοι SS 300 στο έδαφος της Κύπρου.

δ) Η εξέλιξη των ειρηνευτικών συνομιλιών

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ έκανε αποδεκτή μια συμφωνία-πλαίσιο θεμελιωμένη σε ένα "σύνολο ιδεών". Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ πρότεινε μια σειρά "μέτρων εμπιστοσύνης", για να διευκολυνθεί η σύναψη αυτής της γενικής συμφωνίας, της οποίας το περιεχόμενο έγινε δεκτό από τους ελληνοκύπριους και από τους τουρκοκύπριους το 1994.

Έκτοτε δεν υπήρξε κανένα από αποτέλεσμα.

Ο ΟΗΕ, οι ΗΠΑ, η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν αναλάβει ένα πλήθος από διπλωματικές πρωτοβουλίες με σκοπό την απεμπλοκή της σημερινής κατάστασης, που θεωρείται απαράδεκτη, μέσω κυρίως πιέσεων στην Τουρκία. Από την πλευρά της, η Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει κατά τη διάρκεια κάθε προεδρίας έναν ειδικό απεσταλμένο.

Με την ευκαιρία της τελευταίας διάσκεψης κορυφής της G8 τον Ιούνιο του 1999 και της 25ης επετείου της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο θεωρήθηκε ότι έπρεπε να ξεκινήσει μια νέα πρωτοβουλία και ζητήθηκε από τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων να αρχίσουν ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, χωρίς εκ των προτέρων όρους και με βάση τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών. Από την πλευρά τους οι Ηνωμένες Πολιτείες εξακολουθούν πάντοτε να υποστηρίζουν ένθερμα την ειρηνευτική διαδικασία στην Κύπρο, ανέφερε ο αμερικανός ειδικός απεσταλμένος R. Holbrooke.

Το γεγονός ότι η Τουρκία θα θεωρείται στο εξής επίσημα ως χώρα υποψήφια προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (πρβλ. 2η έκθεση της Επιτροπής για την Τουρκία – 13 Οκτωβρίου 1999) θα μπορούσε να έχει ευνοϊκό αποτέλεσμα στη διευθέτηση της κατάστασης.

Πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι (12 Δεκεμβρίου 1999) διεξήχθησαν εκ νέου συνομιλίες στη Νέα Υόρκη μεταξύ του Προέδρου Κληρίδη και του ηγέτη Ντεκτάς. Μια δεύτερη συνάντηση πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη τον Φεβρουάριο του 2000.

Η Τουρκία, στην οποία παραχωρήθηκε το καθεστώς υποψήφιας χώρας προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά τη σύνοδο κορυφής του Ελσίνκι, θα πρέπει να ευθυγραμμισθεί με το κοινοτικό κεκτημένο στο οποίο περιλαμβάνεται και ο τομέας της ΚΕΠΠΑ. Ωστόσο, επί του παρόντος η Τουρκία δεν σέβεται τα σχετικά ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών ούτε τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την Κύπρο, η οποία υποστηρίζει μια λύση που θα σέβεται την κυριαρχία, την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και την ενότητα του εδάφους.

Η πρόσφατη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας θα πρέπει επίσης να συμβάλει στις ελπίδες για την επίλυση του Κυπριακού.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ⁽¹⁾

Στην έκθεσή της του 1998 σχετικά με την εκ μέρους της Κύπρου επιτευχθείσα πρόοδο στην πορεία της ένταξης, η Επιτροπή επιβεβαιώνει την ικανότητα της κυπριακής οικονομίας να προσαρμοσθεί στις προκλήσεις που τίθενται από την υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου.

Στην έκθεση της 13ης Οκτωβρίου 1999 η Επιτροπή αναφέρει ότι η Κύπρος είναι μια οικονομία της αγοράς.

Η οικονομία της Κύπρου γνωρίζει ταχεία ανάπτυξη και το ποσοστό πληθωρισμού είναι συγκρατημένο· ωστόσο υπάρχουν δυσκολίες ως προς τις μακροοικονομικές και φορολογικές ανισότητες.

Η Επιτροπή συνιστά στην Κύπρο να επιταχύνει τη διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων και να ενθαρρύνει την ανταγωνιστικότητα του τραπεζικού τομέα.

α) Παρούσα κατάσταση της κυπριακής οικονομίας

Η Διεθνής Τράπεζα έχει κατατάξει την Κύπρο ως χώρα υψηλού εισοδήματος. Το κατά κεφαλήν εισόδημα έφθασε το επίπεδο των 13.000 δολαρίων.

Το πραγματικό ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ κατά την περίοδο 1993-1997 έφθασε 3,4% κατά μέσον όρο ετησίως με κάποια πτώση την περίοδο 1996 - 1997. Οι κύριοι συντελεστές στην αύξηση ήσαν οι τομείς των υπηρεσιών, το μερίδιο των οποίων στο ΑΕΠ παρουσίασε ανοδική τάση και έφθασε 73% το 1997 σε σύγκριση με 67,5% το 1992. Αντίθετα, το μερίδιο των τομέων της γεωργίας και της βιομηχανίας στο ΑΕΠ παρουσίασε καθοδική τάση, από 6% και 14% αντίστοιχα το 1992 σε 4% και 12% το 1997. Για το 1998 η αύξηση υπολογίζεται σε 5%.

Στην αγορά εργασίας η ανεργία παρέμεινε χαμηλή ακόμη και μεταξύ ομάδων οι οποίες θεωρούνται ευαίσθητες, όπως οι νέοι, οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι γυναίκες και οι ηλικιωμένοι (από το 1996 το ποσοστό κυμαίνεται από 3,1% έως 3,4%).

Οι συνθήκες πλήρους απασχόλησης οδήγησαν σε πιέσεις στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των αρχών της δεκαετίας του '90 και άσκησαν μια ανοδική πίεση στα ημερομίσθια. Ως συνέπεια, το κόστος ονομαστικής μονάδας εργασίας αυξήθηκε κατά περίπου 5% ανά έτος κατά τη διάρκεια της περιόδου 1993-1997, σε σύγκριση με περίπου 1,5% κατά μέσον όρο στην ΕΕ, διαβρώνοντας κατ' αυτό τον τρόπο την ανταγωνιστικότητα κόστους, πράγμα το οποίο έχει κατά κύριο λόγο επηρεάσει τον πρωτογενή και το δευτερογενή τομέα και τον τουρισμό.

Ο πληθωρισμός αυξήθηκε από 2,6% το 1995 σε 3% το 1996 και 3,6% το 1997. Αυτή η αύξηση αποδίδεται εν μέρει στην αύξηση σε παγκόσμια κλίμακα των τιμών πετρελαίου κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου και στη μεγάλη ξηρασία στην Κύπρο, πράγμα το οποίο άσκησε ανοδικές πιέσεις στις τιμές των γεωργικών προϊόντων. Το ποσοστό ξανάπεσε στο 2,2% το 1998 και στο 2% κατά μέσον όρο για το 1999 (πτώση στις τιμές των προϊόντων πετρελαίου).

⁽¹⁾ Βλέπε: Η κυπριακή οικονομία - Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας - Αύγουστος 1998.

Η κατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών είναι σχετικά υγιής όπως αντανακλάται, μεταξύ άλλων, στη χαμηλή αναλογία του ΑΕΠ στο εξωτερικό χρέος (24,5%) και στη χαμηλή αναλογία της εξυπηρέτησης του χρέους (8.5%). Τα διεθνή αποθέματα, συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων των μη μονίμων κατοίκων, παρέσχον το 1997 κάλυψη 14,3 μηνών εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών ή 2,9 μηνών εάν εξαιρεθούν οι καταθέσεις των μη μονίμων κατοίκων. Το νόμισμα της Κύπρου έχει μονομερώς συνδεθεί με το Ecu από τον Ιούνιο του 1992, στο πλαίσιο της ευθυγράμμισης των μακροοικονομικών πολιτικών της Κύπρου με εκείνες της ΕΕ.

Από την 1η Ιανουαρίου 1999 η κυπριακή λίρα έχει συνδεθεί με το ευρώ.

Οι δημοσιονομικές πολιτικές έχουν εν γένει προσανατολισθεί στη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας. Ωστόσο, πρόσφατα το δημοσιονομικό έλλειμμα παρουσίασε ανοδική τάση που έφθασε 3,4% το 1996 (από 1% το 1995) και 5,1% το 1997 απομακρυνόμενο προσωρινά από το αντίστοιχο κριτήριο σύγκλισης του Μάαστριχτ. Το δημόσιο χρέος αυξήθηκε επίσης από 51,9% του ΑΕΠ το 1995 σε 55,5% το 1997. Αυτές οι εξελίξεις αποδίδονται μεταξύ άλλων στην επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης κατά τη διάρκεια της περιόδου 1996-1997 η οποία είχε επιπτώσεις στα δημόσια έσοδα, η απώλεια εισοδημάτων σχετίζεται με την κατάργηση των εισαγωγικών δασμών στο πλαίσιο της εφαρμογής της Συμφωνίας Τελωνειακής Ένωσης ΕΕ-Κύπρου, και στην επεκτατική δημοσιονομική πολιτική που υιοθετήθηκε από την κυβέρνηση. Η τελευταία θεωρήθηκε αναγκαία με στόχο την αντιμετώπιση των προβλημάτων τα οποία προέκυψαν από τη δολοφονία εκ μέρους των τουρκικών δυνάμεων κατοχής τριών Ελληνοκυπρίων τον Αύγουστο και το Σεπτέμβριο του 1996, πράγμα που επηρέασε το επενδυτικό κλίμα και τα έσοδα από τον τουρισμό, καθώς και από τη χειρότερη κατά τη διάρκεια αυτού του αιώνα τριετή ξηρασία η οποία επηρέασε δυσμενώς τη γεωργία.

Πρόσφατα, ενόψει της συνολικής κατάστασης της οικονομίας από τα τέλη του δευτέρου ημίσεως του 1997, η κυβέρνηση εισήγαγε ένα μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πρόγραμμα με στόχο τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω από 3% του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της προσεχούς πενταετίας.

β) Μακροοικονομική και δημοσιονομική πολιτική

Ο βασικός στόχος των μακροοικονομικών πολιτικών στην Κύπρο είναι η διατήρηση των συνθηκών εσωτερικής και εξωτερικής μακροοικονομικής σταθερότητας δημιουργώντας κατ' αυτό τον τρόπο ένα περιβάλλον που θα οδηγήσει στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης. Η κυπριακή κυβέρνηση έχει δεσμευθεί στην εκπλήρωση των κριτηρίων σύγκλισης του Μάαστριχτ κατά τη διάρκεια της προσεχούς πενταετίας, έτσι ώστε η Κύπρος θα είναι σε θέση να συμμετάσχει στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) αμέσως μετά την ένταξή της στην ΕΕ.

Παράλληλα, η κυπριακή κυβέρνηση προωθεί διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο δημοσιονομικό τομέα, στο χρηματοοικονομικό τομέα και στον εμπορικό τομέα καθώς και στην αγορά εργασίας (πολιτική εισοδημάτων) με στόχο τη μείωση των δυσκαμψιών της αγοράς και τη βελτίωση της χορήγησης πόρων σύμφωνα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της οικονομίας.

- Δημοσιονομική πολιτική

Η κυπριακή κυβέρνηση επεξεργάστηκε πρόσφατα μια δέσμη δημοσιονομικών μέτρων - που αιτιολογούνται από τη συνολική κατάσταση της οικονομίας από τα τέλη του πρώτου ημίσεως του 1997 - με σκοπό την αναστροφή των δημοσιονομικών ανισορροπιών των τελευταίων δύο ετών. Ο στόχος αυτού του δημοσιονομικού προγράμματος σε ποσοτικούς όρους είναι η συγκράτηση του δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω από το 3% κατά τη διάρκεια της προσεχούς πενταετίας. Σύμφωνα με αυτό το σενάριο, το δημόσιο χρέος προβλέπεται να διατηρηθεί κάτω από το 60% του ΑΕΠ.

Το δημοσιονομικό πρόγραμμα περιλαμβάνει μέτρα τόσο για την αναχαίτιση των δαπανών για δημόσια κατανάλωση όσο και για την αύξηση των δημόσιων εσόδων. Από την πλευρά των δαπανών, τα πιο σημαντικά μέτρα είναι ένα διετές πάγωμα στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στο δημόσιο τομέα, η κατάργηση ενός τρίτου των θέσεων απασχόλησης στο δημόσιο τομέα οι οποίες θα καταστούν κενές κατά τη διάρκεια των επόμενων τριών ετών, η συγκράτηση των αυξήσεων στους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων και στην υπερωριακή εργασία και μείωση κατά 10-15% των λοιπών δαπανών δημόσιας κατανάλωσης. Από την πλευρά των εσόδων, το πρόγραμμα στοχεύει στην αύξηση τόσο του βασικού όσο και του μειωμένου συντελεστή του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας από επί του παρόντος 8% και 0% αντίστοιχα σε 12% και 5% και στην αύξηση σε άλλους έμμεσους φόρους κατανάλωσης.

Η χρηματοδότηση δημοσιονομικών ελλειμμάτων εναρμονίζεται επίσης σταδιακά με τις διατάξεις της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Πιο συγκεκριμένα, η μη τραπεζική χρηματοδότηση, μέσω της δημιουργίας χρήματος, μειώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια της περιόδου 1995-1997 και θα καταργηθεί πλήρως πριν την ένταξη.

- Νομισματική πολιτική

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών έχουν αναληφθεί σημαντικές ενέργειες προς την ελευθέρωση και τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση του χρηματοοικονομικού τομέα. Από τον Ιανουάριο του 1996 η Κεντρική Τράπεζα Κύπρου θέσπισε ένα νέο πλαίσιο εφαρμογής νομισματικής πολιτικής το οποίο βασίζεται σε σύγχρονες έμμεσες μεθόδους νομισματικού ελέγχου, αντί των έμμεσων μεθόδων ελέγχου (ελάχιστο ποσοστό ρευστότητας, ανώτατα πιστωτικά όρια κλπ.) που χρησιμοποιούντο μέχρι τώρα.

Παράλληλα, η κυπριακή κυβέρνηση προβαίνει στην ελευθέρωση των εισροών και εκροών κεφαλαίου. Καταργούνται σταδιακά οι περιορισμοί στις τρέχουσες συναλλαγές και στις ξένες άμεσες επενδύσεις στην Κύπρο, ενώ ενθαρρύνονται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις οι επενδύσεις από Κύπριους επιχειρηματίες στο εξωτερικό. Περαιτέρω μέτρα προς την ελευθέρωση των εισροών και εκροών κεφαλαίου εξαρτώνται από την ελευθέρωση του νομικού καθεστώτος που διέπει τα επιτόκια και πιο συγκεκριμένα από την κατάργηση του νομικού περιορισμού σχετικά με τα επιτόκια. Σ' αυτό το πλαίσιο, η Κεντρική Τράπεζα έχει εκπονήσει ένα σχέδιο νόμου ο οποίος θα πρέπει να υποβληθεί σύντομα στο Κοινοβούλιο μετά την ολοκλήρωση των συζητήσεων με τα πολιτικά κόμματα και τις ενδιαφερόμενες ομάδες.

Οι αρχές της Κύπρου έχουν επίγνωση ότι οι χρηματοοικονομικές μεταρρυθμίσεις μπορεί, υπό ορισμένες συνθήκες, να οδηγήσουν σε αιφνίδιες μεγάλες αυξήσεις πλήρους ρευστότητας με ενδεχόμενες αποσταθεροποιητικές συνέπειες στην οικονομία. Ως εκ τούτου, η ελευθέρωση του χρηματοοικονομικού τομέα συνοδεύεται από ενίσχυση της τραπεζικής εποπτείας. Ο πρόσφατα εγκριθείς νόμος περί τραπεζών αποτελεί σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις οδηγίες της ΕΕ.

- Συναλλαγματική πολιτική

Η κυπριακή λίρα έχει συνδεθεί μονομερώς με το Ecu από τον Ιούνιο του 1992 και με το ευρώ από την 1η Ιανουαρίου 1999, με μια μικρή ζώνη διακυμάνσης της τάξης του +/- 2,25%. Αυτό στηρίχθηκε από συνετές μακροοικονομικές πολιτικές οι οποίες κατά κύριο λόγο στόχευαν στη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων και των ελλειμμάτων του τρέχοντος λογαριασμού του ισοζυγίου πληρωμών σε διαχειρίσιμα επίπεδα και ως εκ τούτου αποδείχθηκε βιώσιμο. Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι οι πραγματικές καθημερινές διακυμάνσεις της αξίας της κυπριακής λίρας έναντι του Ecu γύρω από την κεντρική ισοτιμία από την ημέρα της σύνδεσής της υπήρξαν πολύ χαμηλότερες από τη διαφορά που επιτρέπεται από τις σχετικές ζώνες: η ανώτατη θετική διαφορά υπήρξε +1% και η ανώτατη αρνητική διαφορά υπήρξε 0,7%. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με ένα ενημερωτικό έγγραφο σχετικά με την εξωτερική ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας το οποίο έχει συντάξει το ΔΝΤ, το σημερινό επίπεδο συναλλαγματικής ισοτιμίας στην Κύπρο είναι σύμφωνο με τις βασικές αρχές επενδύσεων και αποταμίευσης.

Με δεδομένη αυτή την εμπειρία, οι αρχές της Κύπρου ανέφεραν ότι η σύνδεση με το Ecu θα μετατοπισθεί προς το ευρώ με την τρέχουσα ισοτιμία.

γ) Αποτελέσματα για το 1998 / προβλέψεις για το 1999 (βλ. πίνακα Παράρτημα 2)

Σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα, για το έτος 1998 η πραγματική αύξηση της παραγωγής πρέπει να φθάσει 4,5% σε πραγματικούς όρους, με τον τομέα των υπηρεσιών να αποτελεί για μια ακόμη φορά τον κύριο τροφοδότη στην ανάπτυξη. Το ποσοστό ανεργίας πρέπει να μειωθεί περίπου στο 3% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού, από 3,4% το 1997. Ο πληθωρισμός αναμένεται να πέσει στο 2,5% έναντι 3,6% το 1997, επωφελούμενος από τα αποθαρρυντικά αποτελέσματα των χαμηλών τιμών για εισαγόμενα προϊόντα και τις χαμηλότερες αυξήσεις στις τιμές γεωργικών προϊόντων σε σύγκριση με την περίοδο 1996-1997 καθώς επίσης τις χαμηλότερες αυξήσεις στα ημερομίσθια και τους μισθούς (εκτιμήσεις που δεν έχουν επιβεβαιωθεί ακόμη).

Παρά τις επιτυχίες αυτές, η κυπριακή οικονομία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει διαρθρωτικές αδυναμίες, οι οποίες είναι προφανείς κυρίως στο γεωργικό τομέα και στο βιομηχανικό τομέα και αντικατοπτρίζουν ουσιαστικά το σχετικά περιορισμένο επίπεδο χρησιμοποίησης προηγμένης τεχνολογίας.

III. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

α) Η Συμφωνία Σύνδεσης

Οι εμπορικές σχέσεις της ΕΕ με την Κύπρο διέπονται από τη Συμφωνία Σύνδεσης που υπεγράφη στις 19 Δεκεμβρίου 1972. Η υπογραφή της συμφωνίας αυτής συνοδεύτηκε από την υπογραφή τεσσάρων πρωτοκόλλων τεχνικής και χρηματοδοτικής συνεργασίας, προκειμένου η συμφωνία να προσαρμοσθεί στις πρόσφατες εξελίξεις. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο Πρωτόκολλο της 19ης Οκτωβρίου 1978, που θέτει τους όρους και τις διαδικασίες για την εφαρμογή της δεύτερης φάσης της συμφωνίας, κατά την οποία προβλέπεται η δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης σε δυο φάσεις. Από 1ης Ιανουαρίου 1998, μόνο μερικά βιομηχανικά και γεωργικά προϊόντα εξαιρούνται του καθεστώτος ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων. Η ανωτέρω ημερομηνία σηματοδοτεί την κατάργηση των τελευταίων εμποδίων στις ελεύθερες συναλλαγές, με την προοπτική της δημιουργίας μιας τελωνειακής ένωσης μέχρι το 2001-2002. Τούτο σημαίνει ότι, κατά τη μεταβατική περίοδο, οι συνοδευτικές πολιτικές σε τομείς όπως ο ανταγωνισμός, οι κρατικές ενισχύσεις, η έμμεση φορολογία, η τυποποίηση κλπ, θα πρέπει να εναρμονισθούν.

Μετά την παράνομη κατοχή του βορείου τμήματος της Κύπρου από την Τουρκία, η κοινοτική πολιτική έναντι της Κύπρου διέπεται από δυο κανόνες:

- την αποκλειστική αναγνώριση της νόμιμης κυβέρνησης (συμφώνως προς τα ψηφίσματα του ΟΗΕ) και
- την επιθυμία να βοηθήσει στο να ωφεληθεί όλος ο κυπριακός πληθυσμός από τα αποτελέσματα της σύνδεσης (πράγμα που επέτρεπε μέχρι πολύ πρόσφατα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα να ξεφεύγει από την απομόνωση, μια και η Κοινότητα δεχόταν τα πιστοποιητικά προέλευσης που εκδίδονταν από το κατεχόμενο τμήμα, με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο ποσοστό των εσπεριδοειδών-οπωρικών του βορείου τμήματος να διατηρήσουν τη θέση τους στη βρετανική αγορά).

Εντούτοις, μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 5ης Ιουλίου 1994 (για τη διαμάχη μεταξύ του βρετανικού Υπουργείου Γεωργίας και των ελληνοκυπρίων εξαγωγέων), τα κράτη μέλη της Ένωσης εκλήθησαν να μην αναγνωρίζουν τα πιστοποιητικά κυκλοφορίας και τα φυτοϋγειονομικά πιστοποιητικά για τα εσπεριδοειδή-οπωρικά και τις πατάτες του βορείου τμήματος της Κύπρου. Η απόφαση αυτή δίνει λοιπόν άδικο στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Επιτροπή, που μέχρι τότε είχαν μια καθαρή πολιτική ελευθέρων συναλλαγών, έξω από κάθε πολιτική σκοπιμότητα. Ενώ αποτελεί επιτυχία για την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, μόνης διεθνώς ανεγνωρισμένης αρχής για ολόκληρη τη Νήσο, η απόφαση αυτή επικρίθηκε έντονα από το βόρειο τμήμα, που θεωρεί ότι θα μεγαλώσει έτσι κι άλλο το χάσμα μεταξύ των δυο κοινοτήτων και θα παγιωθεί η διαίρεση, αφού θα ενισχυθεί η οικονομική και πολιτική εξάρτηση από την Τουρκία.

β) Το εμπόριο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι ο πρώτος εμπορικός εταίρος της Κύπρου. Εντούτοις, η Νήσος έχει μεγάλο εμπορικό έλλειμμα έναντι της ΕΕ, έλλειμμα που ανήλθε σε 1,559 δις Ecu το 1997. Οι κυπριακές εισαγωγές από την ΕΕ ανήλθαν σε 1,932 δις Ecu, ενώ οι εξαγωγές προς την ΕΕ ανήλθαν σε 373 εκατ. Ecu. Πρέπει να σημειωθεί (πρβλ. έκθεση της Επιτροπής - Νοέμβριος 1998) ότι το ποσοστό των συνολικών εξαγωγών που απορροφάται από τις αγορές της Ένωσης έχει μειωθεί από τις αρχές της δεκαετίας του '90 προς όφελος των αγορών της Ανατολικής Ευρώπης.

Από τα κράτη μέλη της ΕΕ, το Ηνωμένο Βασίλειο είναι εκ παραδόσεως ο βασικότερος εμπορικός εταίρος της Κύπρου.

Οι εξαγωγές της ΕΕ προς την Κύπρο αφορούν κυρίως μηχανήματα και μεταφορικό εξοπλισμό. Από την πλευρά της, η ΕΕ εισάγει κυρίως τρόφιμα, ειδικότερα δε κηπευτικά, οπωρικά και ποτά, καθώς επίσης και καπνό.

Οι εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ Κύπρου και Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θέτουν σημαντικά προβλήματα.

γ) Τα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα

Βάσει της Συμφωνίας Σύνδεσης και τριών χρηματοδοτικών πρωτοκόλλων, η ΕΕ παρείχε στην Κύπρο οικονομική στήριξη συνολικού ύψους 136 εκατ. Ecu, υπό μορφή μη επιστρεφόμενων ενισχύσεων και δανείων από την ΕΤΕ. Εντούτοις, μεγάλο μέρος των πιστώσεων που προορίζονταν για την Κύπρο στο πλαίσιο του τρίτου χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου δεν χρησιμοποιήθηκε λόγω των δυσχερειών που σχετίζονται με τη διχοτόμηση της Νήσου. Το τέταρτο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο (1996-1998, παραταθέν έως τις 31.12.1999) υπεγράφη στις 30 Οκτωβρίου 1995 και προβλέπει χορήγηση 22 εκατ. Ecu υπό μορφή μη επιστρεφόμενων ενισχύσεων και 52 εκατ. Ecu υπό μορφή δανείων (σύνολο: 74 εκατ. Ecu). Σκοπός του, είναι η χρηματοδότηση ενός μέρους των σχεδίων και δράσεων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της Κύπρου εν όψει της ένταξής της στην ΕΕ και η στήριξη συγκεκριμένων ενεργειών για την προώθηση μιας πολιτικής διευθέτησης του πολιτικού προβλήματος.

Η Κύπρος επωφελείται επίσης από περιφερειακά και οριζόντια μέτρα του Προγράμματος MEDA, το οποίο αποτελεί μια σημαντική πτυχή της ευρωμεσογειακής εταιρικής σχέσης που εγκαινιάσθηκε στη Διάσκεψη της Βαρκελώνης το Νοέμβριο 1995. Με τις άλλες έντεκα μεσογειακές χώρες μη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Κύπρος συμμετέχει στο διάλογο για θέματα πολιτικής και ασφάλειας, για το σχέδιο δημιουργίας μιας ευρωμεσογειακής ζώνης ελευθέρων συναλλαγών και για τις κοινωνικές, πολιτισμικές και ανθρώπινες πτυχές της εταιρικής σχέσης.

δ) Τα όργανα

- Συμβούλιο Σύνδεσης: συνεδριάζει κατ' αρχήν δυο φορές ετησίως. Εξετάζει λεπτομερώς την πρόοδο που επιτελεί η Κύπρος στη διαδικασία εναρμόνισής της με το κοινοτικό κεκτημένο.

- Μικτή Κοινοβουλευτική Επιτροπή: δημιουργήθηκε το 1991, απαρτίζεται από βουλευτές του ΕΚ (12) και της Βουλής των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας (13), συνεδριάζει δυο φορές ετησίως και επέτρεψε να ενισχυθεί ο διακοινοβουλευτικός διάλογος. Η Μικτή Κοινοβουλευτική Επιτροπή αντικατέστησε τις αντιπροσωπείες που παλαιότερα συνεδριάζαν με πιο σποραδικό τρόπο. Η ημερήσια διάταξή της περιλαμβάνει τακτικά την πολιτική κατάσταση της Νήσου, τα ανθρώπινα δικαιώματα (εγκλωβισμένοι στο βόρειο τμήμα), τις σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της Κύπρου και την πορεία προσαρμογής των διαφόρων πολιτικών στο κοινοτικό κεκτημένο. Η προσεχής συνεδρίαση θα πραγματοποιηθεί στις 18-19 Νοεμβρίου 1999 στις Βρυξέλλες.

- Ο πολιτικός διάλογος

Μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Ρόδου, ένας πολιτικός διάλογος ξεκίνησε από το 1989 μεταξύ της ΕΕ και της Κύπρου.

Από τις 12 Ιουνίου 1995, το πεδίο αυτού του διαλόγου επεκτάθηκε και σε συναντήσεις σε επίπεδο πολιτικών διευθυντών, εμπειρογνομόνων επί θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αφοπλισμού, ασφάλειας, ΟΑΣΕ, τρομοκρατίας, Ηνωμένων Εθνών.

Τακτικές επαφές πραγματοποιούνται επίσης μεταξύ των διπλωματικών αντιπροσωπειών της ΕΕ και της Κύπρου σε τρίτες χώρες.

Σύμφωνα με τις κυπριακές πηγές, η Κύπρος ευθυγραμμίστηκε με τις περισσότερες από τις δηλώσεις της ΕΕ σε θέματα εξωτερικής πολιτικής (π.χ. 88,5% των ψηφοφοριών στη Συνέλευση του ΟΗΕ το 1995 και 98% το 1996).

- Ο διαρθρωμένος διάλογος

Ξεκίνησε τον Ιούνιο του 1995 και επέτρεψε τον εντοπισμό των τομέων εκείνων στους οποίους η Κύπρος θα πρέπει να κάνει μια προσπάθεια προσαρμογής στο νομικό σύστημα και στις πολιτικές της Ένωσης.

Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων έθεσε στις 17.07.1995 τους όρους διεξαγωγής του διαλόγου αυτού, ο οποίος καλύπτει διάφορα θέματα και διαφορετικά επίπεδα εκπροσώπησης:

- συναντήσεις μεταξύ αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, επί τη ευκαιρία των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων·
- συναντήσεις σε υπουργικό ή άλλο επίπεδο, για τομείς υπαγόμενους στην ΚΕΠΠΑ, στη Δικαιοσύνη και στις Εσωτερικές Υποθέσεις, καθώς και για θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

IV. Η ΑΙΤΗΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ

Η αίτηση ένταξης, που υποβλήθηκε στις 4 Ιουλίου 1990 από την Κυπριακή Δημοκρατία, ισχύει για ολόκληρη τη Νήσο. Όπως προκύπτει από την "Ατζέντα 2000", η ένταξη θα πρέπει να ωφελήσει ολόκληρη τη Νήσο, οι δε εκπρόσωποι του πληθυσμού του βορείου τμήματος θα πρέπει να συμμετάσχουν στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Το παρανόμως κατεχόμενο τμήμα αρνείται την υποβολή της αίτησης ένταξης εξ ονόματος ολόκληρης της Νήσου. Ο ηγέτης του κατέστησε γνωστό ότι η έναρξη των διαπραγματεύσεων ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα προκαλέσει τη διχοτόμηση της Νήσου και την ενσωμάτωση του βορείου τμήματος στην Τουρκία. Μια συμφωνία σύνδεσης του βορείου τμήματος της Κύπρου με την Τουρκία, χωρίς πάντως διεθνή νομική αξία, υπεγράφη τον Αύγουστο του 1997, μεταξύ του ηγέτη του βορείου τμήματος και της Τουρκίας. Σύμφωνα με τον ηγέτη του βορείου τμήματος, οι Τουρκοκύπριοι θα συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις μόνο με την προϋπόθεση ότι η ΤΔΒΚ θα "αναγνωρισθεί" ως οντότητα.

α) Η θέση της Επιτροπής

Η Επιτροπή εξέδωσε στις 30 Ιουνίου 1993 θετική γνωμοδότηση για την επιλεξιμότητα της Κύπρου, με επανεξέταση της αίτησης ένταξης και επαναξιολόγηση της κατάστασης την 01.01.1995.

Η Επιτροπή παρουσίασε στις 26 Ιανουαρίου 1995 την επανεξέταση της αίτησης ένταξης και επιβεβαίωσε τη δυνατότητα της Κύπρου να γίνει μέλος της Ένωσης.

Στην "Ατζέντα 2000", την οποία παρουσίασε στις 15.07.1997, η Επιτροπή επιβεβαιώνει την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Κύπρο έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση της Διακυβερνητικής Διάσκεψης. "Η επίτευξη πολιτικής συμφωνίας θα επέτρεπε την ταχύτερη ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων. Εν απουσία προόδου προς αυτή την κατεύθυνση πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία έναρξης των διαπραγματεύσεων, αυτές θα διεξαχθούν με την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, μόνη αρχή ανεγνωρισμένη από το διεθνές δίκαιο".

Στις 17 Νοεμβρίου 1998, η Επιτροπή υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο νέα έκθεση για τη γενική κατάσταση, όπως της είχε ζητηθεί κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Κάρντιφ.

β) Η θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το ΕΚ ενέκρινε στις 12.07.1995 ψήφισμα που στηρίζει την απόφαση του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 6ης Μαρτίου 1995, βάσει της οποίας οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Κύπρου θα αρχίσουν 6 μήνες μετά τη Διακυβερνητική Διάσκεψη και σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά της (A4-0156/95). / Θέση που επαναλαμβάνεται και στο ψήφισμά του της 19.09.1996.

Στις 4.12.1997, στο ψήφισμά του για την Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Ατζέντα 2000" - για μια Ευρώπη πιο δυνατή και πιο εκτεταμένη, το ΕΚ καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να κάνουν ό,τι μπορούν υπέρ μιας ειρηνικής διευθέτησης του κυπριακού ζητήματος, συμφώνως προς τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, εκτιμά ότι οι διαπραγματεύσεις που πρέπει να γίνουν με την κυπριακή κυβέρνηση για την ένταξη δεν πρέπει να συνδεθούν με την επίλυση του προβλήματος και καλεί την Επιτροπή να πείσει τις δυο κοινότητες της Νήσου για τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να επιτύχει τη συμμετοχή και των δυο κοινοτήτων στη διαδικασία της ένταξης.

Το ΕΚ καλεί επίσης την Επιτροπή και το Συμβούλιο να αναγνωρίσουν την εξαιρετική οικονομική και χρηματοπιστωτική κατάσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας, που θα επιτρέψει στη Νήσο να καλύψει ήδη από τώρα τα κριτήρια της ΟΝΕ, διευκολύνοντας έτσι τις διαπραγματεύσεις ένταξης, οι οποίες δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να εξαρτηθούν από την κατάσταση των σχέσεων με την Τουρκία και πρέπει να ολοκληρωθούν σύντομα.

Κατά την περίοδο συνόδου του Απριλίου του 1999, το ΕΚ ενέκρινε την έκθεση J.W. Bertens σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του Νοεμβρίου του 1998 για την Κύπρο (PE 229.878/τελ.) στην οποία εκφράζει ικανοποίηση για την πρόοδο που πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο όσον αφορά την υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου και επαναλαμβάνει τις προηγούμενες θέσεις του σύμφωνα με τις οποίες η ένταξη δεν πρέπει να εξαρτάται από την ειρηνική διευθέτηση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε στις 17 Φεβρουαρίου 2000 το ψήφισμά του (Brok) σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο προενταξιακής στρατηγικής για την Κύπρο και τη Μάλτα (βλ. κατωτέρω).

Όντως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ειδικότερα η αντιπροσωπεία του στη ΜΚΕ Κύπρου/ΕΚ είχε συχνά επικρίνει το γεγονός ότι η Κύπρος δεν επωφελείτο προενταξιακής οικονομικής ενίσχυσης κατά το πρότυπο των λοιπών υποψήφιων χωρών.

γ) Η θέση του Συμβουλίου

6 Μαρτίου 1995: το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων, σε μια απόφαση "πακέτο" που περιλαμβάνει τη συμφωνία τελωνειακής ένωσης με την Τουρκία, τονίζει ότι οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Κύπρου θα αρχίσουν 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της Διακυβερνητικής Διάσκεψης και σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά της.

Θέση που επανειλημμένως τονίστηκε από το Συμβούλιο.

Η Προεδρία του Συμβουλίου επιβεβαίωσε ήδη από τον Ιούλιο 1997 ότι οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Κύπρου θα ξεκινήσουν στις αρχές του 1998 και τόνισε ότι αυτές δεν συνδέονται με την ειρηνική διευθέτηση του κυπριακού ζητήματος.

Στις 12-13 Δεκεμβρίου 1997 στο Λουξεμβούργο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι η διαδικασία διεύρυνσης θα ξεκινήσει στις 30 Μαρτίου 1998, με συνεδρίαση στις Βρυξέλλες των Υπουργών Εξωτερικών των δεκαπέντε κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των δέκα υποψηφίων χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Κύπρου, μέσω της κατάρτισης ενός ενιαίου πλαισίου για όλες αυτές τις υποψήφιες χώρες.

Το Συμβούλιο αποφάσισε την πραγματοποίηση μιας Ευρωπαϊκής Διάσκεψης, με συμμετοχή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ευρωπαϊκών κρατών που προορίζονται να ενταχθούν και που συμερίζονται τις αξίες και τους στόχους της σε εσωτερικό και εξωτερικό επίπεδο (12 Μαρτίου 1998).

Στις 30 Μαρτίου άρχισαν επισήμως οι διαπραγματεύσεις της διεύρυνσης για όλες τις υποψήφιες χώρες.

Μια διμερής διακυβερνητική διάσκεψη συγκλήθηκε στις 31 Μαρτίου 1998, για να ξεκινήσει τις διαπραγματεύσεις με την Κύπρο σχετικά με τους όρους ένταξής της στην Ένωση και τις συνακόλουθες προσαρμογές των Συνθηκών. Οι διαπραγματεύσεις αυτές θα στηριχθούν στο γενικό διαπραγματευτικό πλαίσιο του οποίου το Συμβούλιο έλαβε γνώση στις 8 Δεκεμβρίου 1997.

Η ένταξη της Κύπρου θα πρέπει να ωφελήσει και τις δυο κοινότητες της Νήσου και θα πρέπει να συμβάλει στην πολιτική ειρήνη και στη συμφιλίωση. Οι διαπραγματεύσεις ένταξης θα συμβάλουν με θετικό τρόπο στην αναζήτηση μιας πολιτικής λύσης στο κυπριακό ζήτημα, μέσω της συνέχισης των συνομιλιών υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, με σκοπό τη δημιουργία μιας δικοινοτικής και διζωνικής ομοσπονδίας. Σ' αυτό το πλαίσιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητεί να εκφρασθεί έμπρακτα η βούληση της Κυπριακής Κυβέρνησης περί συμμετοχής των εκπροσώπων της τουρκοκυπριακής κοινότητας στην αντιπροσωπεία των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Η Προεδρία του Συμβουλίου και η Επιτροπή θα πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες επαφές, ώστε το αίτημα αυτό να ικανοποιηθεί.

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα εξέφρασαν λύπη που η προσφορά του κ. Κληρίδη, την επαύριο της επανεκλογής του, να συμπεριλάβει εκπρόσωπο της τουρκοκυπριακής κοινότητας στο διαπραγματευτικό επιτελείο προσέκρουσε στην άρνηση του κ. Ντενκτάς. Πάντως η προσφορά αυτή διατηρείται. Η σημερινή εμπλοκή αναμένεται ότι δεν θα επηρεάσει καθόλου τη διαδικασία διαπραγματεύσεων που άρχισε μόνο με την Κυπριακή Δημοκρατία.

Όπως ανέφεραν οι κυπριακές αρχές, το βόρειο τμήμα της Νήσου τηρείται ενήμερο για την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων χάρις στη θέση του Internet "special negotiations" της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

δ) Άλλες απόψεις

- **Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή:** γνωμοδότηση της 29.10.1997.

"Ως προς την Κύπρο, η ΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη δημιουργία ευνοϊκότερων προϋποθέσεων για την επίτευξη συμφωνίας προκειμένου να επιτευχθεί η ειρηνική ενσωμάτωση ολόκληρης της Νήσου στην Ευρωπαϊκή Ένωση".

ε) Η θέση των κρατών μελών

Ορισμένα κράτη μέλη διατύπωσαν επιφυλάξεις ως προς την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση με βάση το status quo (δηλ. τη διαίρεση του νησιού). Εντούτοις, κατά τη Σύνοδο Κορυφής του Εδιμβούργου που ακολούθησε την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη της 12ης Μαρτίου, **τα κράτη μέλη συγκατατέθηκαν στο διαχωρισμό των ενταξιακών διαπραγματεύσεων από την επίλυση του κυπριακού προβλήματος.** Η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Κορυφής στο Κάρντιφ (Ιούνιος 1998) υπήρξε ευκαιρία για τη Γαλλία να εκφράσει εκ νέου ορισμένες επιφυλάξεις. Ωστόσο τα συμπεράσματα του Συμβουλίου επιβεβαιώνουν την προηγούμενη θέση, δηλαδή καμία προϋπόθεση για την ένταξη.

Κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων στις 5 Οκτωβρίου 1998 στο Λουξεμβούργο αποφασίστηκε να αρχίσουν στις 10 Νοεμβρίου οι τεχνικές διαπραγματεύσεις προσχώρησης επί ορισμένων θεμάτων με την πρώτη ομάδα υποψηφίων χωρών. Το Συμβούλιο επαναβεβαίωσε επίσης την αρχή σύμφωνα με την οποία η πρόοδος προς την προσχώρηση στην ΕΕ και προς μια "δίκαιη και βιώσιμη" λύση του Κυπριακού θα ενίσχυε φυσικά η μια την άλλη και ότι η προσχώρηση θα συνέβαλε στην επαναφορά της ειρήνης μεταξύ των πολιτών και της συμφιλίωσης στο νησί.

Στις 9 Νοεμβρίου 1998, τέσσερα κράτη μέλη (Γαλλία, Ιταλία, ΟΔΓ, Κάτω Χώρες) εξέφρασαν εκ νέου τις επιφυλάξεις τους ως προς την ένταξη της Κύπρου όσο συνεχίζεται η διαίρεση του νησιού. Αυτή η θέση καταγγέλλεται στην έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (πρβλ. ΡΕ 229.878) η οποία εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 1999.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι (11 Δεκεμβρίου 1999) δήλωσε επίσημα ότι η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ δεν εξαρτάται από τη διευθέτηση της πολιτικής κατάστασης.

στ) Η θέση της Κύπρου

βλ. δήλωση ΥΠΕΞ Κασουλίδη, 17.07.1997: Η Κύπρος επιθυμεί την επανένωση και τη συμφιλίωση όλων των Κυπρίων, ει δυνατόν πριν από την ένταξη.

V. Η ΠΡΟΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

α) Το Συμβούλιο της 12ης - 13ης Δεκεμβρίου 1997 αποφάσισε μια **ειδική προενταξιακή στρατηγική** για την Κύπρο, βασισμένη στα εξής :

- συμμετοχή σε ορισμένες στοχοθετημένες δράσεις, ειδικότερα στον τομέα της ενίσχυσης της διοικητικής και δικαιοδοτικής ικανότητας και στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών·
- συμμετοχή σε ορισμένα προγράμματα και σε ορισμένους οργανισμούς της Ένωσης (κατά το πρότυπο της τακτικής που ακολουθήθηκε και για τις άλλες υποψήφιες χώρες), όπως π.χ. τα Leonardo, Socrates, Νεότητα για την Ευρώπη, Ariane, Raphaël, Kaleidoscope·
- αξιοποίηση της τεχνικής υποστήριξης που προσφέρει το ΤΑΙΕΧ (Technical Assistance Information Exchange Office).

Αντίθετα από ό,τι οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η Κύπρος δεν χρειάζεται ενταξιακή εταιρική σχέση με χρηματοδότηση από το PHARE. Πάντως η Κύπρος οφείλει να συμμετάσχει με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στις ακόλουθες πτυχές της προενταξιακής στρατηγικής:

- * εξοικείωση με τη λειτουργία και τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- * κοινοτικά προγράμματα·
- * τεχνική υποστήριξη για την υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου.

Οι δραστηριότητες αυτές θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του 4ου χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου, που παρατάθηκε έως το τέλος του 1999. Το εν λόγω πρωτόκολλο περιλαμβάνει: 74 εκατ. Ecu, ήτοι 50 εκατ. Ecu υπό μορφήν δανείων της ΕΤΕ, 22 εκατ. Ecu μη επιστρεφόμενες ενισχύσεις, 2 εκατ. Ecu κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου. Από τα 22 εκατ. Ecu μη επιστρεφόμενων ενισχύσεων που χορηγούνται στην Κύπρο, 5 εκατ. Ecu προορίζονται για την προετοιμασία της Κύπρου εν όψει της ένταξης (ανάγκη τεχνικής βοήθειας, προσαρμογή στην κοινοτική νομοθεσία, συμμετοχή στα κοινοτικά προγράμματα κτλ.).

Απομένουν 17 εκατ. Ecu από τα οποία 5 εκατ. Ecu χορηγούνται για την εκτέλεση κοινοτικών προγραμμάτων και 12 εκατ. Ecu για συνεισφορά στην πολιτική διευθέτηση. Λόγω των εμποδίων που παρεμβάλλονται από το βόρειο τμήμα του νησιού, αυτές οι πιστώσεις δεν έχουν αναληφθεί. Ένα μέρος αυτού του ποσού θα μπορούσε να επαναδιατεθεί για την ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής.

Η Κυπριακή Κυβέρνηση γνωστοποίησε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την πρωτοβουλία της να προβεί στη μετάφραση του βασικού κοινοτικού κεκτημένου στα τουρκικά προκειμένου να επωφεληθούν οι τουρκοκύπριοι, και αυτό θα γίνει με πόρους που προέρχονται από το 4ο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο.

Ωστόσο, το ζήτημα της οικονομικής ενίσχυσης της Κύπρου τίθεται με οξύ τρόπο. Αυτό το πρόβλημα έχει ήδη τεθεί επανειλημμένα - ιδιαίτερα στο πλαίσιο της μικτής κοινοβουλευτικής επιτροπής. Η Επιτροπή έχει δεσμευθεί να μελετήσει το ζήτημα. Είναι πάντως γεγονός ότι η ιδιαίτερα ανθηρή κατάσταση της Κύπρου εδώ και κάποια χρόνια αρχίζει να αντιμετωπίζει ορισμένες οικονομικές δυσκολίες.

Εν προκειμένω, η κυπριακή πλευρά θα επιθυμούσε να εξετασθεί το ενδεχόμενο να συμπεριληφθεί η Κύπρος στον κατάλογο των χωρών που είναι αποδέκτες πόρων των διαρθρωτικών ταμείων και ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας.

Στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1998, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τάχθηκε υπέρ της συμμετοχής της Κύπρου στο πρόγραμμα Media II, κοινοτικό πρόγραμμα για την κοινή πολιτική στον οπτικοακουστικό τομέα. Η νομοθετική ευθυγράμμιση της Κύπρου όσον αφορά το κοινοτικό κεκτημένο στον οπτικοακουστικό τομέα βρίσκεται στην οδό της πλήρους εναρμόνισης. Συγκεκριμένα η Κύπρος έχει μεταφέρει εξ ολοκλήρου στο εσωτερικό δίκαιό της την οδηγία "Τηλεόραση χωρίς σύνορα".

Η Κύπρος θα πρέπει επίσης σύντομα να επωφεληθεί των ακόλουθων προγραμμάτων:

- Third Multiyear Programme (για τις MME)
- Karolus, πρόγραμμα ανταλλαγών υπαλλήλων των κρατών μελών για την καλύτερη εφαρμογή του κεκτημένου
- Fiscalis, πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων
- Προβλέπεται η συμμετοχή σε προγράμματα στους τομείς της δημόσιας υγείας, της εξοικονόμησης ενέργειας, του πολιτισμού και της δικαιοσύνης.

Τον περασμένο Μάιο η Κύπρος υπέγραψε τη συμμετοχή της στο 5ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη. Από το Μάιο είναι επίσης πλήρες μέλος του COST (συνεργασία στον τομέα της επιστημονικής και τεχνικής έρευνας).

β) "Screening" και διαπραγματεύσεις

Για τις χώρες της ομάδας 5+1 (ήτοι: Πολωνία, Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβενία, Εσθονία και Κύπρος), το "screening" άρχισε ήδη από τον Απρίλιο του 1998. Πρόκειται για μια διεξοδική εξέταση της κατάστασης ορισμένων τομέων των υπονήφγιων χωρών σε σχέση με το κοινοτικό κεκτημένο. Πρώτα εξετάστηκαν τα θέματα που δημιουργούν λιγότερα προβλήματα. Έως τα τέλη του 1999, θα έχουν εξετασθεί 31 τομείς.

Όπως ήδη αναφέρθηκε προηγουμένως, το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων (5 Οκτωβρίου 1998 - Λουξεμβούργο) αποφάσισε την έναρξη τεχνικών διαπραγματεύσεων επί ζητημάτων τα οποία έχουν ήδη υποστεί "screening".

Επί 15 κεφαλαίων για τα οποία έχει γίνει screening τα 10 έχουν κλείσει πλέον και δεν απαιτούνται συμπληρωματικές διαπραγματεύσεις· μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται: έρευνα και επιστήμες, παιδεία και κατάρτιση, πολιτισμός, ΜΜΕ, εταιρικό δίκαιο, προστασία των καταναλωτών και υγεία, τελωνειακή ένωση, εξωτερικές εμπορικές σχέσεις και τηλεπικοινωνίες (κεφάλαιο για το οποίο η Κύπρος δεν ζητεί πλέον μεταβατική περίοδο).

Στα τέλη Ιουνίου μετέβη στην Κύπρο αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με επικεφαλής το διαπραγματευτή κ. Leopold Maurer. Κατά τη συνάντηση με τον κύπριο διαπραγματευτή κ. Γιώργο Βασιλείου υπογραμμίστηκαν οι προσπάθειες που καταβάλει η Κύπρος καθώς και οι τομείς στους οποίους πρέπει να επέλθουν βελτιώσεις. Σ' αυτό το πλαίσιο τονίστηκαν ιδιαίτερα τα ζητήματα φορολογίας και η ελευθέρωση του χρηματοοικονομικού συστήματος σε ό,τι αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και την οικονομική και νομισματική ένωση. Η αντιπροσωπεία της Επιτροπής υπογράμμισε ότι η Κύπρος πρέπει να καταργήσει το σύστημα ανώτατων ορίων επιτοκίων το οποίο εφαρμόζει. Η κυπριακή αντιπροσωπεία ανέφερε ότι έως το τέλος του έτους θα ληφθεί πολιτική απόφαση επί αυτού του θέματος. Το σύστημα θα καταργηθεί, το ερώτημα είναι πότε.

Κατά τη Διακυβερνητική Διάσκεψη που πραγματοποιείται στις Βρυξέλλες από τις 30 Σεπτεμβρίου και θα διαρκέσει έως τις 4 Νοεμβρίου, θα πρέπει να γίνουν διαπραγματεύσεις σε οκτώ νέα κεφάλαια: οικονομική και νομισματική ένωση· ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων· κοινωνική πολιτική και πολιτική απασχόλησης· ενέργεια· ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών· μεταφορές· περιβάλλον· φορολογική πολιτική.

Στις 7 Δεκεμβρίου θα συνέλθουν στις Βρυξέλλες οι Υπουργοί Εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και εκείνοι των 5+1 χωρών για ένα γύρο διαπραγματεύσεων υπό τη Φινλανδική Προεδρία.

Στόχος της Φινλανδικής Προεδρίας είναι να κλείσουν τα περισσότερα από τα κεφάλαια κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης.

Εν τω μεταξύ, έχει σχεδόν τελειώσει το screening των 31 κεφαλαίων μεταξύ της ειδικής ομάδας διαπραγματεύσεων και των 5+1 χωρών.

Το screening για την ΚΑΠ (δημοσιονομικός κανονισμός, οργάνωση των αγορών, αγροτική ανάπτυξη) θα πρέπει να τελειώσει το Νοέμβριο. Οι διαπραγματεύσεις για αυτό το κεφάλαιο θα αρχίσουν πραγματικά στα μέσα του 2000. [Ο γεωργικός τομέας αντιπροσωπεύει για την Κύπρο μόνον 4% του ΑΕΠ της].

γ) Οι εκθέσεις της Επιτροπής σχετικά με την εκ μέρους της Κύπρου επιτευχθείσα πρόοδο στην πορεία της ένταξης

Όπως είχε αποφασισθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, η Επιτροπή θα υποβάλλει στο Συμβούλιο τακτικές εκθέσεις σχετικά με την εκ μέρους της κάθε υποψήφιας χώρας επιτευχθείσα πρόοδο στην πορεία της ένταξης, υπό το πρίσμα των πολιτικών και οικονομικών κριτηρίων που απαιτούνται από την ένταξη και του επιπέδου υιοθέτησης του κοινοτικού κεκτημένου.

Στην πρώτη έκθεσή της το Νοέμβριο του 1998, η Επιτροπή ανέφερε ότι, σε γενικές γραμμές η εν λόγω έκθεση η οποία δεν μπορεί να αφορά ολόκληρο το νησί λόγω της άρνησης του βόρειου τμήματος να συμμετάσχει στις διαπραγματεύσεις, είναι ιδιαίτερα θετική όσον αφορά την εκ μέρους της Κύπρου υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου κυρίως σε ό,τι αφορά την τελωνειακή ένωση. Η Επιτροπή αναφέρει τους τομείς στους οποίους πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες, και συγκεκριμένα: δραστηριότητες offshore, χρηματοοικονομικός τομέας, θαλάσσιες μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις. Επιπλέον, σ' αυτούς τους ίδιους τομείς πρέπει να ενισχυθούν οι διοικητικές ικανότητες της Κύπρου.

Στη δεύτερη έκθεσή της – της 13ης Οκτωβρίου 1999 – ενώ διαπιστώνει βεβαίως ότι η Κύπρος πληροί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και ότι είναι μια οικονομία της αγοράς, η Επιτροπή επικρίνει τη μικρή πρόοδο που επιτεύχθηκε στο θέμα της ευθυγράμμισης με την εσωτερική αγορά στο διάστημα που μεσολάβησε από την έκθεση του 1998, ιδιαίτερα στον τομέα της τυποποίησης. Χρειάζεται ακόμη να επιτευχθεί πρόοδος στις κινήσεις των κεφαλαίων καθώς και στους τομείς του περιβάλλοντος, των κτηνιατρικών ελέγχων, της πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο. Πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω οι διοικητικές ικανότητες στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών.

δ) Η προενταξιακή ενίσχυση

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε στις 17 Φεβρουαρίου 2000 το ψήφισμά του σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο προενταξιακής στρατηγικής για την Κύπρο (και τη Μάλτα). Από την πλευρά του το ΕΚ θεωρεί ότι είναι ανεπαρκές το ποσόν των 95 εκατ. ευρώ που διατίθεται για την εφαρμογή αυτού του κανονισμού.

Ωστόσο, αυτός ο κανονισμός παρέχει τη δυνατότητα αποκατάστασης κάποιας ισότητας στη μεταχείριση μεταξύ Κύπρου/Μάλτας και των λοιπών υποψήφιων χωρών (λόγω και του γεγονότος ότι τα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα για αυτές τις δύο χώρες έληξαν στο τέλος Δεκεμβρίου 1999).

Φυσικά αυτό δεν εμποδίζει την Κύπρο (και τη Μάλτα). Από την πλευρά του το ΕΚ θεωρεί ότι είναι ανεπαρκές το ποσόν των 95 εκατ. ευρώ που διατίθεται για την εφαρμογή αυτού του κανονισμού.

Ωστόσο, αυτός ο κανονισμός παρέχει τη δυνατότητα αποκατάστασης κάποιας ισότητας στη μεταχείριση μεταξύ Κύπρου/Μάλτας και των λοιπών υποψήφιων χωρών (λόγω και του γεγονότος ότι τα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα για αυτές τις δύο χώρες έληξαν στο τέλος Δεκεμβρίου 1999).

Φυσικά αυτό δεν εμποδίζει την Κύπρο (και τη Μάλτα) να συμμετάσχει στο MEDA σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους.

* * *

VI. ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΔΔ

Οι έντεκα υποψήφιες χώρες που διαπραγματεύονται ήδη την ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση γνωστοποίησαν στην Πορτογαλική Προεδρία ότι όσον αφορά τη Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΔ) σχετικά με τη θεσμική μεταρρύθμιση της ΕΕ, οι εν λόγω χώρες:

είναι όλες υπέρ μιας ταχείας κατάληξης της ΔΔ, δηλαδή έως το τέλος αυτού του χρόνου, προκειμένου να αποφευχθεί η καθυστέρηση της διαδικασίας διεύρυνσης· για το λόγο αυτό, σχεδόν όλες οι χώρες εκτιμούν ότι η ημερήσια διάταξη της ΔΔ θα πρέπει να περιορισθεί μόνον στα τρία "υπόλοιπα του Άμστερνταμ" (μέγεθος και σύνθεση της Επιτροπής, κατανομή των ψήφων εντός του Συμβουλίου, επέκταση της λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία)·

ζητούν κάθε κράτος μέλος να έχει στο μέλλον το δικαίωμα να διορίζει έναν Επίτροπο·

αναγνωρίζουν την ανάγκη αναδιάρθρωσης της κατανομής των ψήφων των κρατών μελών εντός του Συμβουλίου, αλλά επιμένουν στη σπουδαιότητα της διατήρησης ισορροπίας μεταξύ των "μεγάλων" και των "μικρών" χωρών και της προστασίας των συμφερόντων των "μικρών" (μέρος των οποίων θα αποτελούν οι υποψήφιες χώρες με εξαίρεση την Πολωνία και τη Ρουμανία)·

τάσσονται υπέρ της επέκτασης της λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία, εκτός από αποφάσεις για θέματα θεσμικού χαρακτήρα και ορισμένες άλλες εξαιρέσεις που θα διευκρινισθούν·

επιθυμούν να τηρούνται ενήμερες και να καλούνται να εκφέρουν γνώμη κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.

Η Κύπρος θεωρεί ότι η έννοια της ευελιξίας, της μεταβλητής γεωμετρίας ή ακόμη της "Ευρώπης "α λα καρτ" θα πρέπει να προσεγγίζεται με "πολύ σύνεση" λόγω του κινδύνου της διάλυσης των πολιτικών της ΕΕ. Οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να έχουν στόχο τη διατήρηση της ικανότητας της ΕΕ στη λήψη αποφάσεων αλλά όχι εις βάρος του ενιαίου χαρακτήρα της Ένωσης, τονίζει η κυπριακή κυβέρνηση. Η κυπριακή κυβέρνηση επιμένει επίσης στην ανάγκη της σαφούς οριοθέτησης των αποφάσεων που πρέπει να λαμβάνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και εκείνων οι οποίες, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, θα πρέπει να λαμβάνονται σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο (πηγή: Agence Europe, 28.02.2000)

* * *

*Για συμπληρωματικές πληροφορίες, παρακαλείσθε να απευθυνθείτε:
Parlement européen, DG IV, Luxembourg
Division des Affaires internationales et institutionnelles*

*Πηγές: Agence Europe
Κυπριακή Κυβέρνηση "Η οικονομία της Κύπρου"- Αύγουστος 1998
Le Monde / Αναφορές από επίσημα έγγραφα (Επιτροπή - Συμβούλιο - Κοινοβούλιο)
Oxford Analytica
<http://www.cyprus.en.org.cy/eng>*

Κατάλογος των μελών της Κυβέρνησης

Υπουργός Εξωτερικών	κ. Ιωάννης ΚΑΣΟΥΛΙΔΗΣ
Υπουργός Οικονομικών	κ. Χριστόδουλος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Υπουργός Εσωτερικών	κ. Ντίνος ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Υπουργός Αμυνας	κ. Γιαννάκης ΟΜΗΡΟΥ
Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού	κ. Λυκούργος ΚΑΠΠΑΣ
Υπουργός Επικοινωνιών και Δημοσίων Έργων	κ. Λεόντιος ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ
Υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	κ. Νίκος ΡΟΛΑΝΔΗΣ
Υπουργός Γεωργίας, Ανθρωπίνων Πόρων και Περιβάλλοντος	κ. Κώστας ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	κ. Ανδρέας ΜΟΥΣΧΟΥΤΤΑΣ
Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης	κ. Νίκος ΚΟΣΧΗΣ
Υπουργός Υγείας	κ. Χρίστος ΣΟΛΩΜΗΣ

Πίνακας 8.1 : Κύριοι Μακροοικονομικοί Δείκτες – Διεύθυνση Προϋπολογισμού. Κύπρος

	<u>1996</u>	<u>1997</u>	<u>1998</u> πρόβλεψη	<u>1999</u> προβολή	<u>2000</u> προβολή
<u>ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές σε εκατ. λίρες Κύπρου</u>	<u>4.135</u>	<u>4.337</u>	<u>4.638</u>	<u>4.925</u>	<u>5.204</u>
<u>Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε λίρες Κύπρου</u>	<u>6.380</u>	<u>6.627</u>	<u>7.023</u>	<u>7.392</u>	<u>7.748</u>
<u>Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε δολάρια ΗΠΑ</u>	<u>13.657</u>	<u>12.874</u>	<u>13.563</u>	<u>13.453</u>	<u>13.946</u>
<u>Αύξηση του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές</u>	<u>1,9</u>	<u>2,5</u>	<u>5,0</u>	<u>4,5</u>	<u>3,9</u>
<u>Ποσοστό ανεργίας</u>	<u>3,1</u>	<u>3,4</u>	<u>3,4</u>	<u>3,5</u>	<u>3,4</u>
<u>% αύξηση σε ονομαστικές τιμές μισθών</u>	<u>6,1</u>	<u>6,8</u>	<u>5,2</u>	<u>3,8</u>	<u>3,9</u>
<u>% αύξηση σε πραγματικές τιμές μισθών</u>	<u>3,1</u>	<u>3,1</u>	<u>2,9</u>	<u>2,3</u>	<u>2,2</u>
<u>% αύξηση σε πραγματική παραγωγικότητα</u>	<u>0,9</u>	<u>2,8</u>	<u>3,7</u>	<u>3,3</u>	<u>2,9</u>
<u>Εγχώριες αποταμιεύσεις % του ΑΕΠ</u>	<u>20,9</u>	<u>19,3</u>	<u>17,2</u>	<u>19,0</u>	<u>18,8</u>
<u>Πληθωρισμός</u>	<u>3,0</u>	<u>3,6</u>	<u>2,2</u>	<u>1,5</u>	<u>1,7</u>
<u>Ισοζύγιο λογαριασμού τρεχουσών συναλλαγών σε εκατ.</u>	<u>(220,6)</u>	<u>(170,0)</u>	<u>314,3</u>	<u>(195,6)</u>	<u>(200,9)</u>
<u>Λογαριασμός τρεχουσών συναλλαγών εκτός του στρατού σε εκατ.</u>	<u>(117,6)</u>	<u>(74,4)</u>	<u>(301,6)</u>	<u>(129,6)</u>	<u>(93,9)</u>
<u>Λογαριασμός τρεχουσών συναλλαγών εκτός του στρατού και της αεροπορίας σε εκατ.</u>	<u>(117,6)</u>	<u>(74,4)</u>	<u>(301,6)</u>	<u>(129,6)</u>	<u>(93,9)</u>
<u>Λογαριασμός τρεχουσών συναλλαγών % του ΑΕΠ</u>	<u>(5,3)</u>	<u>(3,9)</u>	<u>(6,8)</u>	<u>(4,0)</u>	<u>(3,9)</u>
<u>Λογαριασμός τρεχουσών συναλλαγών εκτός του στρατού % του ΑΕΠ</u>	<u>(2,8)</u>	<u>(1,7)</u>	<u>(6,5)</u>	<u>(2,6)</u>	<u>(1,8)</u>
<u>Αποθέματα ξένου συναλλάγματος σε εκατ. λίρες Κύπρου</u>	<u>2.249,7</u>	<u>2.607,6</u>	<u>2.315,7</u>	<u>2.758,0</u>	<u>3.148,0</u>
<u>Εξωτερικό χρέος (σύνολο) σε εκατ. λίρες Κύπρου</u>	<u>889,0</u>	<u>1.080,1</u>	<u>1.292,0</u>	<u>1.431,5</u>	<u>1.615,6</u>
<u>Εξωτερικό χρέος (σύνολο) % του ΑΕΠ</u>	<u>21,5</u>	<u>24,9</u>	<u>27,9</u>	<u>29,1</u>	<u>31,0</u>
<u>Αναλογία εξυπηρέτησης εξωτερικού χρέους</u>	<u>9,4</u>	<u>7,8</u>	<u>7,7</u>	<u>6,0</u>	<u>7,7</u>
<u>Δημοσιονομικό έλλειμμα σε εκατ.</u>	<u>(142,1)</u>	<u>(231,2)</u>	<u>(257,6)</u>	<u>(275,8)</u>	<u>(357,4)</u>
<u>Δημοσιονομικό έλλειμμα % του ΑΕΠ</u>	<u>(3,4)</u>	<u>(5,3)</u>	<u>(5,6)</u>	<u>(5,6)</u>	<u>(6,9)</u>
<u>Φορολογικά έσοδα % του ΑΕΠ</u>	<u>25,6</u>	<u>24,7</u>	<u>25,4</u>	<u>25,2</u>	<u>25,5</u>
<u>Κρατικές αποταμιεύσεις σε εκατ. λίρες Κύπρου</u>	<u>5</u>	<u>(68)</u>	<u>(81)</u>	<u>(86)</u>	<u>(160)</u>
<u>Συνολικό δημόσιο χρέος σε εκατ.</u>	<u>3.510</u>	<u>3.982</u>	<u>4.430</u>	<u>4.893</u>	<u>5.545</u>
<u>Εγχώριο χρέος, σε εκατ.</u>	<u>3.102</u>	<u>3.462</u>	<u>3.760</u>	<u>4.040</u>	<u>4.498</u>
<u>Εξωτερικό χρέος, σε εκατ.</u>	<u>408</u>	<u>520</u>	<u>670</u>	<u>653</u>	<u>1.046</u>
<u>Δημόσιο χρέος εκτός του ενδοκυβερνητικού σε εκατ.</u>	<u>2.199</u>	<u>2.498</u>	<u>2.791</u>	<u>3.052</u>	<u>3.487</u>
<u>Συνολικό δημόσιο χρέος / ΑΕΠ</u>	<u>84,9</u>	<u>91,8</u>	<u>95,5</u>	<u>99,4</u>	<u>106,5</u>
<u>Εγχώριο χρέος / ΑΕΠ</u>	<u>75,0</u>	<u>79,8</u>	<u>81,1</u>	<u>82,0</u>	<u>86,4</u>
<u>Εξωτερικό χρέος / ΑΕΠ</u>	<u>9,9</u>	<u>12,0</u>	<u>14,4</u>	<u>17,3</u>	<u>20,1</u>
<u>Δημόσιο χρέος εκτός του ενδοκυβερνητικού / ΑΕΠ</u>	<u>53,2</u>	<u>57,6</u>	<u>60,2</u>	<u>62,0</u>	<u>67,0</u>

SE/